

PROJEKT

UCHWAŁA NR .....

RADY MIASTA KNURÓW

z dnia ..... r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2026-2028

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. z 2025 poz. 1153 ze zmianami) w związku z art. 176 pkt. 1, art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity Dz.U.2025 poz. 49) na wniosek Prezydenta Miasta

**Rada Miasta Knurów
uchwała**

- § 1. Przyjąć Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2026-2028 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.
- § 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Knurów.
- § 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PREZYDENT MIASTA

Tomasz Rzepa

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY na lata 2026-2028

1. WPROWADZENIE
2. PODSTAWA PRAWNA
3. DIAGNOZA SPOŁECZNO-DEMOGRAFICZNA
4. ZADANIA ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ W ZAKRESIE WSPIERANIA RODZINY
  - 4.1. POMOC SPOŁECZNA
  - 4.2. ŚWIADCZENIA RODZINNE
  - 4.3. DZIAŁANIA PRACOWNIKA SOCJALNEGO I ASYSTENTA RODZINY
  - 4.4. SYSTEM PIECZY ZASTĘPCZEJ
  - 4.5. PUNKT INTERWENCJI KRYZYSOWEJ
  - 4.6. CENTRUM WSPARCIA INICJATYW SPOŁECZNYCH
5. FORMY WSPARCIA RODZINY REALIZOWANE PRZEZ GMINĘ
  - 5.1. KARTA DUŻEJ RODZINY
  - 5.2. PROGRAM WSPIERANIA RODZIN WIELODZIELNYCH „RODZINA 3+”
  - 5.3. DODATKI MIESZKANIOWE
  - 5.4. POMOC MATERIALNA DLA UCZNIÓW
  - 5.5. POMOC ŻYWNOŚCIOWA I ODZIEŻOWA
  - 5.6. KARTA SENIORA
  - 5.7. KNUROWSKA KOPERTA ŻYCIA
  - 5.8. PROGRAM „ASYSTENT OSOBISTY OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNEJ”
  - 5.9. PROGRAM „OPIEKA WYTCHNIENIOWA”
6. PLACÓWKI WSPARCIA
7. PROFILAKTYKA PROZDROWOTNA
  - 7.1. GMINNA KOMISJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH (GKRPA)
  - 7.2. PUNKT KONSULTACYJNY DLA OSÓB UZALEŻNIONYCH I ICH RODZIN
  - 7.3. KORPUS WSPARCIA SENIORA
  - 7.4. POMOC PSYCHOLOGICZNA, PSYCHOTERAPEUTYCZNA ORAZ TERAPIA ŚRODOWISKOWA DLA DZIECI I MŁODZIEŻY
8. ORGANIZACJA CZASU WOLNEGO DLA DZIECI I MŁODZIEŻY
9. LOKALNY SYSTEM WSPARCIA RODZINY
10. ADRESACI ROGRAMU
11. REALIZATORZY ROGRAMU
- 12..ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
13. CELE PROGRAMU
14. MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU
15. PODSUMOWANIE

1.WPROWADZENIE

Rodzina jest dla dziecka pierwszym i naturalnym środowiskiem, w którym kształtuje się jego osobowość i system wartości. Powinna zaspokajać i ugruntować przede wszystkim poczucie bezpieczeństwa i stabilizacji. Dziecko obserwując najbliższych uczy się ról społecznych a doświadczenia wyniesione z domu rodzinnego mają wpływ na jego przyszłość.

W obecnych czasach współczesną rodzinę coraz częściej dotykają zjawiska ubóstwa, bezrobocia, przemocy, uzależnień oraz trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo wychowawczych. Występujące problemy dezorganizują życie rodziny, która nie jest w stanie wypełniać swojej roli. Dlatego tak ważne jest wspieranie rodzin w codziennym funkcjonowaniu, a szczególnie udzielanie wsparcia rodzinom przeżywającym trudności w prawidłowym pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Pomoc ta powinna polegać w szczególności na: analizie sytuacji rodziny oraz przyczyn kryzysów w rodzinie, wzmocnieniu roli i funkcji rodziny, rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych, podniesienia świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny, pomocy w integracji rodziny, przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny, dążeniu do reintegracji rodziny.

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nakłada na gminy obowiązek opracowania i realizacji trzyletniego programu wspierania rodziny.

Gminny Program Wspierania Rodziny dla Miasta Knurowa na lata 2026 – 2028 jest kontynuacją poprzedniego programu, a jego głównym założeniem jest tworzenie warunków sprzyjających prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny.

Program przewiduje realizację przedsięwzięć w kierunku poprawy jakości funkcjonowania rodzin przeżywających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, poprzez podjęcie działań profilaktycznych, działań obejmujących diagnozę, pomoc terapeutyczną, wychowawczą i socjalną oraz działań wspierających i wzmacniających rodzinę biologiczną.

W świetle założeń ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, pomoc dziecku i rodzinie powinna mieć charakter interdyscyplinarny i powinna być świadczona przez specjalistów w ramach spójnego systemu pracy środowiskowej. Ważne, aby zmiana sytuacji rodziny odbywała się w oparciu o zasadę wzajemnej współpracy, zaufania i przy aprobacie ze strony rodziny, z uwzględnieniem jej zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego.

2. Podstawa prawna

1. Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 r.
2. Ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r.
3. Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005 r.
4. Kodeks rodzinny i opiekuńczy z dnia 25 lutego 1964 r.
6. Ustawa o Karcie Dużej Rodziny z dnia 5 grudnia 2014 r.
7. Ustawa o systemie oświaty z dnia 7 września 1991 r.

8. Ustawa o świadczeniach rodzinnych z dnia 28 listopada 2003 r.
9. Ustawa o dodatkach mieszkaniowych z dnia 21 czerwca 2001 r.
10. Ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów z dnia 7 września 2007 r.
11. Ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” z dnia 4 listopada 2016 r.
12. Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 26 października 1982 r.
13. Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 29 lipca 2005 r.
14. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej
15. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 12 lipca 2024 r. w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej
16. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”
17. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 4 lipca 2019 r. w sprawie szczegółowych warunków udzielania pomocy finansowej uczniom na zakup podręczników i materiałów edukacyjnych

3. Diagnoza społeczno-demograficzna

Gmina Knurów leży w południowej Polsce, w województwie śląskim, w powiecie gliwickim. Powierzchnia miasta wynosi 33,95 km².

Według stanu na dzień 31 grudnia 2024 roku, liczba ludności gminy Knurów wyniosła 35 422 osoby, z czego 51,8 % stanowiły kobiety, a 48,2 % mężczyźni. W latach 2002 – 2024 liczba mieszkańców zmalała o 12,4 %. Średni wiek mieszkańców wynosił 42,8 lat i był porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa śląskiego oraz mieszkańców całej Polski.

Struktura ludności gminy przedstawiała się następująco: osoby w wieku przedprodukcyjnym stanowiły 18,1 %, osoby w wieku produkcyjnym – 57,8 %, a w wieku poprodukcyjnym – 24,1 %.

4. Zadania administracji publicznej w zakresie wspierania rodziny

4.1. Pomoc społeczna

Realizacją zadań z zakresu pomocy społecznej zajmuje się Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Knurowie.

W roku 2024 z pomocy społecznej skorzystały 334 rodziny, którym decyzjami przyznano świadczenia. Natomiast działaniami pracowników socjalnych zostało objętych 757 rodzin.

Tabela 1. Typy rodzin objętych pomocą w formie zasiłków i pracy socjalnej

Wyszczególnienie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Rodziny ogółem	435	890
w tym rodziny z dziećmi	81	318

w tym rodziny niepełne	59	196
w tym rodziny emerytów i rencistów	116	172

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Knurowie.

Najczęstszymi przyczynami ubiegania się o przyznanie pomocy było kolejno: długotrwała choroba, niepełnosprawność, ubóstwo, sytuacja kryzysowa.

Tabela 2. Powody udzielania pomocy

Powody udzielania pomocy i wsparcia	Liczba rodzin – ogółem
DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA	300
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	183
UBÓSTWO	158
SYTUACJA KRYZYSOWA	108
BEZROBOCIE	77
PRZEMOC W RODZINIE	77
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIU GOSPODARSTWA DOMOWEGO – OGÓŁEM	67
ALKOHOLIZM	65
BEZDOMNOŚĆ	59
POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA, W TYM WIELODZIELNOŚCI	37
TRUDNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU DO ŻYCIA PO ZWOLNIENIU Z ZAKŁADU KARNEGO	3
NARKOMANIA	1
ZDARZENIE LOSOWE	1
SIEROCTWO	1

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Knurowie.

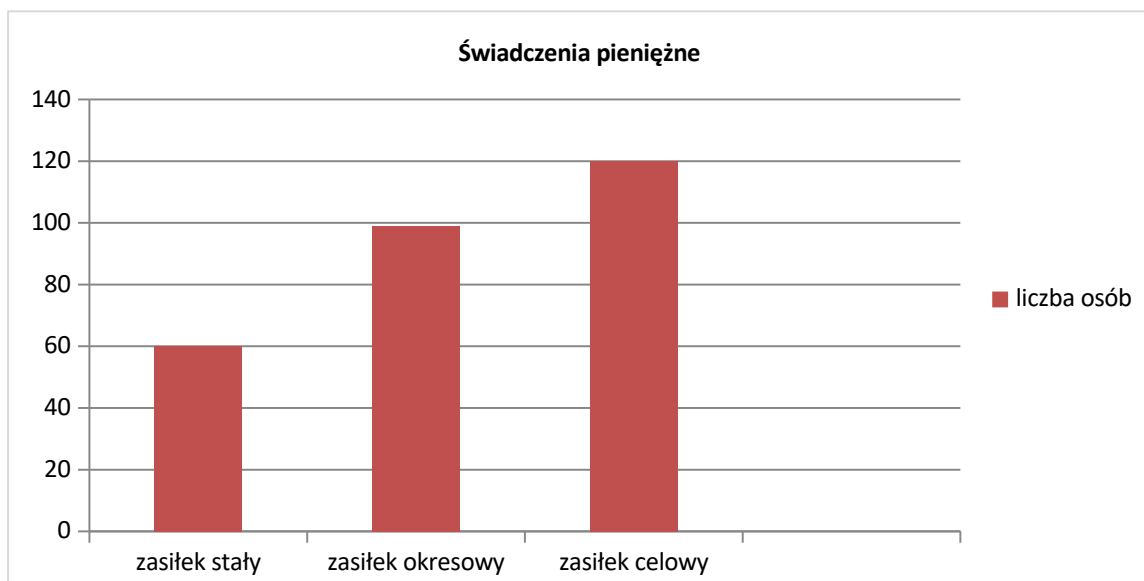
Tabela 3. Rodzaje świadczeń, z których korzystały rodziny w 2024 roku

Wyszczególnienie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Świadczenia pieniężne	159	271
Świadczenia niepieniężne	253	475

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Knurowie.

W ramach świadczeń pieniężnych przyznawane były zasiłki stałe, okresowe i celowe. Natomiast pomoc niepieniężna dotyczyła świadczeń przyznawanych w naturze, tj. gorących posiłków, schronienia, sprawienia pogrzebu.

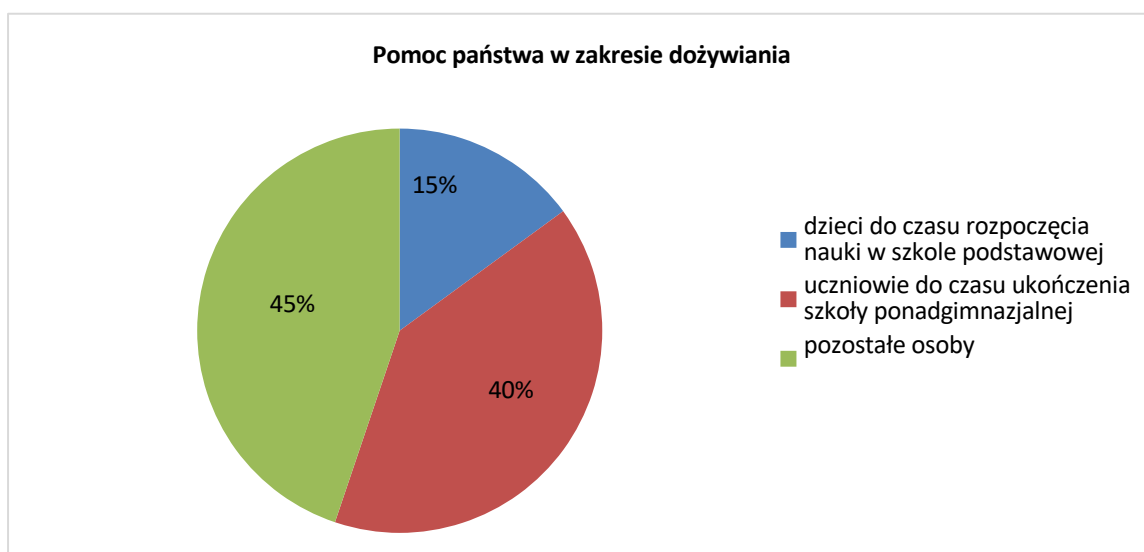
Wykres 1. Świadczenia pieniężne wypłacane w ramach pomocy społecznej

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Knurowie.

W ramach realizacji rządowego Programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” objęto pomocą 244 osoby, w tym 141 dzieci do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej.

Wykres 2. Pomoc państwa w zakresie dożywiania

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Knurowie.

Pomoc była realizowana w formie opłacania obiadów dla dzieci w szkołach i przedszkolach, wydawania gorących posiłków w Ośrodku Wsparcia, wypłacania świadczenia pieniężnego – zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności dla osób, które z różnych przyczyn nie mogą korzystać z gorącego posiłku (dieta, odległy dojazd, niepełnosprawność). Środki wydatkowane z budżetu Gminy wyniosły 73.334 zł.

4.2. Świadczenia rodzinne

Dział Świadczeń Rodzinnych, Funduszu Alimentacyjnego, Stypendiów i Zasiłków Szkolnych realizował pomoc w postaci zasiłków rodzinnych i dodatków, świadczeń opiekuńczych, zasiłku dla opiekuna, świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz udzielaniem pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów szkół.

Tabela 4. Świadczenia rodzinne

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba świadczeń	Liczba świadczeń UKR
1.	Zasiłki rodzinne	4 535	297
2.	Dodatki do zasiłków rodzinnych w tym z tytułu:	2 664	180
2.1	Urodzenia dziecka	13	0
2.2	Opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	41	0
2.3	Samotnego wychowywania dziecka	464	32
2.4	Wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	985	111
2.5	Kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	384	0
2.6	Rozpoczęcia roku szkolnego w tym „zerówki”	489	23
2.7	Podjęcia przez dziecko nauki poza miejscem zamieszkania	288	14
2.7.2	Na pokrycie wydatków związanych z dojazdem do miejscowości, w której znajduje się szkoła	288	14
3.	Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	55	1
4.	Zasiłki pielęgnacyjne	9 735	34
5.	Świadczenia pielęgnacyjne	2 292	0
6.	Specjalny Zasiłek Opiekuńczy	0	0
7.	Świadczenia rodzicielskie	440	20
8.	RAZEM	19 721	532

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Knurowie.

W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2024r. wypłacono 1 657 świadczeń z funduszu alimentacyjnego na ogólną kwotę 699 878 zł. W 2024r. wyegzekwowano kwotę 649 758 zł należności od dłużników alimentacyjnych.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej wypłacał świadczenia w ramach pomocy materialnej dla uczniów na podstawie ustawy o systemie oświaty z dnia 7 września 1991r. oraz uchwały nr XVII/257/12 Rady Miasta Knurów z dnia 15 lutego 2012r. w sprawie przyjęcia „Regulaminu udzielania pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów zamieszkałych na terenie Gminy Knurów”. W 2024r. złożono 28 wniosków o przyznanie stypendium szkolnego oraz 2 wnioski dla dzieci z Ukrainy. Ogółem wydatki wyniosły 17 855,44 zł, w tym: środki własne gminy – 3 571,09 zł, dotacja z budżetu państwa – 14 284,35 zł.

Na podstawie ustawy z dnia 4 listopada 2016r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” przyznano 5 świadczeń.

Rodziny korzystały również z pomocy w formie:

- Bonu energetycznego – przyjęto 1070 wniosków i skorzystało 865 rodzin;
- Dodatku – refundacji VAT za gaz – przyjęto 37 wniosków i przyznano 21 rodzinom;
- Dodatku osłonowego – przyjęto 757 wniosków i skorzystały 603 rodziny.

4.3. Działania pracownika socjalnego i asystenta rodziny

Jednym z najważniejszych działań współczesnej polityki społecznej jest przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz pomoc rodzinom, w których występują problemy opiekuńczo-wychowawcze.

Niezwykle ważną rolę, oddziałującą bezpośrednio na środowisko zagrożone lub dotknięte wykluczeniem społecznym odgrywa praca socjalna, która świadczona jest w kierunku poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym, jak i zapobiegania pogorszeniu się ich sytuacji. Osobą, która świadczy pracę socjalną jest pracownik socjalny.

Głównym celem pracy socjalnej jest wspieranie oraz wywoływanie zmiany sposobu funkcjonowania osoby i rodziny oraz jej otoczenia, a także wzmocnienie potencjału osób do przewyższania trudnych sytuacji życiowych. Rodzaj pracy socjalnej uzależniony był od indywidualnych potrzeb osoby lub rodziny, sytuacji w jakiej się znalazła oraz stopnia zaradności. Praca socjalna polegała w szczególności na udzielaniu informacji, porad, pomocy w wypełnianiu dokumentów, kontakcie z instytucjami, towarzyszeniu osobie, itp.

W 2024 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Knurowie zatrudniał 10 pracowników socjalnych. Pracą socjalną świadczoną przez pracowników socjalnych zostało objętych 435 rodzin, w tym 890 osoby w rodzinach.

Rodziny wykazujące bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych na wniosek pracownika socjalnego mogły zostać objęte wsparciem asystenta rodziny.

Praca asystenta polega na wspieraniu rodziny w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych. Asystent rodziny pełni rolę pomocnika, mediatora i doradcy, wspiera i aktywizuje rodzinę, podejmuje działania zmierzające do zmiany wzajemnych stosunków w rodzinie, do budowania pozytywnej motywacji do zmiany, a także poczucia własnej sprawczości, czy też możliwości wpływu na swoje życie. Towarzyszy rodzinie w poszukiwaniu rozwiązań wyjścia z trudnej sytuacji życiowej z wykorzystaniem mocnych stron członków rodziny, zasobów rodziny i rodziny dalszej, społeczności lokalnej i zasobów instytucjonalnych. Celem głównym tych działań jest pozostawienie dziecka w rodzinie biologicznej i zapobiegnięcie jego umieszczeniu w pieczy zastępczej.

Praca asystenta rodziny polegała w szczególności na:

- opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym;
- udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego, w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych, wychowawczych z dziećmi;
- wspieranie aktywności społecznej rodzin;
- motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych, udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej;

- motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych;
- udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych;
- podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin;
- prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci;
- sporządzanie, na wniosek sądu, opinii o rodzinie i jej członkach;
- prowadzeniu dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną;
- współpracy z instytucjami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny;
- współpracy z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą.

W 2024 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Knurowie zatrudnił trzech asystentów rodziny, którzy objęli swoim wsparciem 35 rodzin, w których przebywało łącznie 135 osób, w tym 81 dzieci. W 18 przypadkach były to rodziny wykazujące bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, wskazane przez pracowników socjalnych oraz 17 rodzin, którym Sąd nakazał współpracę z asystentem rodziny. W 4 przypadkach rodzice biologiczni dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej podjęli decyzję o przyznaniu asystenta rodziny w celu odzyskania dzieci.

W roku 2024 asystent rodziny zakończył pracę z 6 rodzinami: w 2 przypadkach było to spowodowane osiągnięciem zakładanych celów działania, w 2 zaprzestaniem współpracy przez rodzinę, w 1 przypadku ze względu na brak efektów oraz 1 z powodu zmiany miejsca zamieszkania.

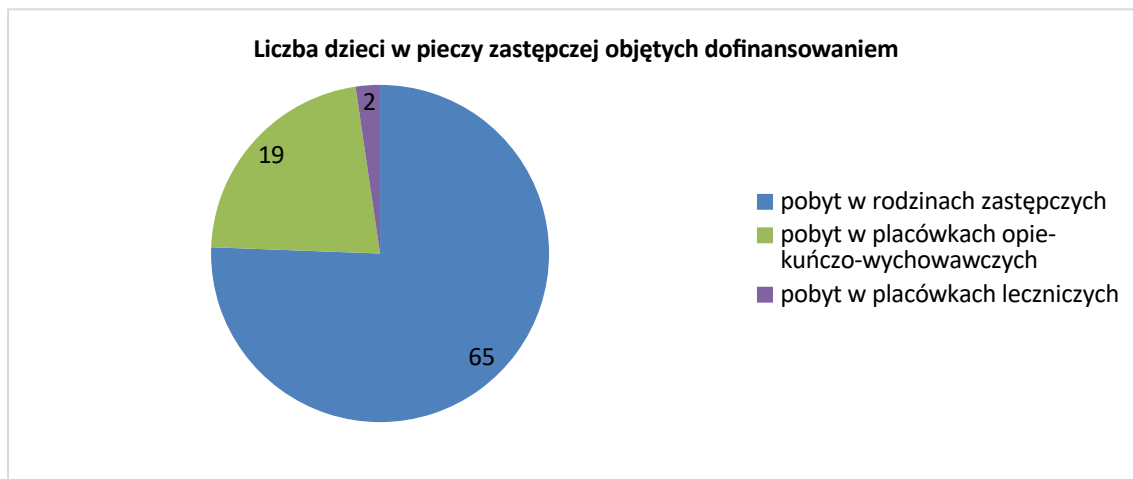
4.4. System pieczy zastępczej

W przypadku umieszczenia dziecka na mocy postanowienia Sądu w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, zakładzie opiekuńczo-leczniczym, w zakładzie pielęgnacyjno-opiekuńczym, zakładzie rehabilitacji leczniczej lub psychiatrycznym zakładzie opiekuńczo-leczniczym Gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej jest zobowiązana do współfinansowania jego pobytu w wysokości:

- 1) 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 2) 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 3) 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

W roku 2024 w pieczy zastępczej zostało umieszczonych 16 dzieci. W ciągu całego roku w pieczy przebywało łącznie 86 dzieci, z czego 65 dzieci w rodzinach zastępczych a w placówkach opiekuńczo-wychowawczych 21 dzieci, za które Gmina ponosiła odpłatność.

Wykres 3. Liczba dzieci w pieczy zastępczej, których pobyt w 2024 r. współfinansowała gmina

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Knurowie.

Tabela 5. Koszt pobytu dzieci w pieczy

	Rok 2023	Rok 2024
Koszt pobytu dzieci w pieczy zastępczej ogółem, w tym:	811.316,82	1.124.643,21
Koszt pobytu w placówkach	404.025,14	610.865,71
Koszt pobytu w rodzinach zastępczych	407.291,68	513.777,50

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Knurowie.

Wzrost wydatków za pobyt dzieci w pieczy zastępczej jest spowodowany wzrostem liczby umieszczeń oraz podniesieniem kosztów utrzymania dzieci w placówkach.

Z informacji uzyskanych z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gliwicach, jako organizatora pieczy zastępczej, w roku 2024r. opuściło pieczę 9 dzieci, które powróciły do rodzin biologicznych lub trafiły do adopcji.

4.5. Punkt Interwencji Kryzysowej

W Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej funkcjonuje Punkt Interwencji Kryzysowej, który w ramach swoich kompetencji prowadzi sprawy dotyczące występowania przemocy w rodzinie (procedura Niebieskie Karty), sytuacji kryzysowych między członkami rodziny oraz udziela poradnictwa specjalistycznego.

W roku 2024 objęto działaniami grup diagnostyczno-pomocowych 65 rodzin, w których istniało podejrzenie występowania przemocy domowej. W związku z czym odbywały się cykliczne spotkania przedstawicieli instytucji i służb społecznych, np. pracownicy MOPS, PIK, GKRPA, Policji, pedagodzy szkolni, kuratorzy sądowi, itp. mające na celu ustalenie sytuacji rodziny, przerwanie czynnej przemocy i poszukiwanie skutecznych rozwiązań istniejącego kryzysu.

Tabela 6. Działania w ramach Niebieskiej Karty

	Rok 2023	Rok 2024
Liczba rodzin objętych działaniami grup diagnostyczno-pomocowych	62	65
Liczba wniosków o zwołanie grup diagnostyczno-pomocowych	44	38
Liczba spotkań grup diagnostyczno-pomocowych	132	163
Liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego	4	4
Zakończone sprawy	48	35

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Knurowie.

W ramach prowadzonego przez PIK poradnictwa specjalistycznego skorzystało 119 rodzin (318 osób w rodzinach). Udzielono 147 konsultacji indywidualnych osobom w kryzysie, tj. psychologicznych, pedagogicznych, prawnych, socjalnych i terapeutycznych (w 2023r. – 101).

Dla rodzin niewydolnych wychowawczo organizowane były Treningi Umiejętności Rodzicielskich. Ich głównym celem było podniesienie kompetencji rodzicielskich, poprawa relacji z dzieckiem i praca nad osiągnięciem sukcesu wychowawczego. Podczas zajęć wspierano, edukowano na temat właściwych postaw rodzicielskich, poprawy kompetencji wychowawczych, skuteczności oddziaływań wychowawczych, komunikacji między rodzicami i dziećmi. Odbyło się 19 spotkań, w których uczestniczyło 12 osób. Prowadzone były również Warsztaty dot. Przeciwdziałania Przemocy Domowej, w ramach których odbyło się 7 spotkań i brało udział 7 osób. W 2023r. z zajęć skorzystało 11 osób.

4.6. Centrum Wsparcia Inicjatyw Społecznych

Jednym z celów działalności Centrum Wsparcia Inicjatyw Społecznych jest uzupełnienie zadań statutowych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Knurowie o działania zapobiegające wykluczeniu społecznemu, izolacji społecznej, braku akceptacji – poprzez zwiększenie usług społecznych dla mieszkańców Knurowa.

Działania realizowane w CWIS w 2024 roku:

- Pomoc i wsparcie psychologiczne – pomoc obejmowała indywidualne spotkania z psychologiem dla osób dorosłych, w zakresie radzenia sobie z trudnymi emocjami, depresją, uzależnieniem, zaburzeniem lub chorobami psychicznymi, problemami wychowawczymi, rozwodem lub zdradą, nieśmiałością, niskim poczuciem wartości, stresem, trudnościami w kontaktach z innymi (184 godziny wsparcia).
- Indywidualne konsultacje pedagogiczno-psychologiczne - poradnictwo obejmowało pracę z rodzinami w trudnej sytuacji życiowej, z problemami opiekuńczo-wychowawczymi oraz z młodzieżą, naukę konstruktywnego radzenia sobie z trudnościami wychowawczymi i rozwojowymi dzieci i młodzieży (102 godziny wsparcia).
- Pomoc prawna – doradztwo prawne, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego (108 godzin wsparcia).
- Prowadzenie grup wsparcia w formie zajęć sportowych dla rodzin, również dla rodzin z dziećmi z wykorzystaniem infrastruktury CWIS, tj. sala treningowa oraz zewnętrznej infrastruktury miejskiej, m. in. skwer, siłownia plac zabaw. Zajęcia miały na celu wzajemne zapewnienie sobie pomocy i oparcia, radzenie sobie z

problemami przy uwzględnieniu aktywności fizycznej, dostosowanej do możliwości uczestników (120 godzin wsparcia).

- Pomoc psychologiczna, psychoterapeutyczna oraz terapia środowiskowa dla dzieci i młodzieży z terenu gminy Knurów w ramach Narodowego Funduszu Zdrowia. W 2024 roku przyjęto 25 pacjentów w ramach cyklicznych spotkań.
- Spotkania dziecka, będącego pod opieką rodziny zastępczej z rodzicami biologicznymi (w obecności pracownika odpowiedniej instytucji). Centrum Wsparcia Inicjatyw Społecznych stanowiło neutralne, przyjazne miejsce spotkania dla każdej ze Stron. W CWIS odbywały się również spotkania o charakterze grup wsparcia dla rodzin zastępczych.

W 2024 roku z poradnictwa specjalistycznego oraz pomocy psychologicznej w CWIS skorzystało 96 rodzin (311 osób w rodzinach). Spotkania często miały charakter cykliczny, zaś pomoc udzielana była kompleksowo (poradnictwo psychologiczne, pedagogiczne, poradnictwo prawne, czy wzmocnienie poprzez grupę wsparcia).

5. Formy wsparcia rodziny realizowane przez gminę

Gmina Knurów działając na rzecz swoich mieszkańców oferowała również inne formy wsparcia wskazane poniżej.

5.1. Karta Dużej Rodziny

Program Karta Dużej Rodziny (KDR) miała na celu propagowanie polityki rodzinnej. Uzyskanie Karty Dużej Rodziny uprawniało do korzystania z ulg i bonifikat cenowych na towary i usługi oferowane przez Partnerów Programu dla rodzin wielodzietnych (3+). Karta Dużej Rodziny funkcjonowała zarówno w instytucjach publicznych, jak i w prywatnych firmach. Obecnie o przyznanie Karty Dużej Rodziny mogą wnioskować również rodzice oraz opiekunowie prawni dorosłych dzieci pod warunkiem, że w przeszłości mieli na swoim utrzymaniu co najmniej trójkę dzieci.

Mieszkańcy Knuruwa mogli wnioskować o wydanie KDR składając wniosek w formie papierowej w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Knurowie, bądź przesyłając taki wniosek do tut. MOPS drogą pocztową. W 2024 roku:

- złożono 123 wnioski o przyznanie Karty Dużej Rodziny, w tym 30 wniosków drogą elektroniczną;
- przyznano 305 Kart Dużej Rodziny, w tym 298 w formie tradycyjnej i elektronicznej, zaś 7 Kart wyłącznie w formie elektronicznej.

5.2. Program wspierania rodzin wielodzietnych „Rodzina 3+”

Gmina Knurów realizowała również Program wspierania rodzin wielodzietnych „Rodzina 3+”. Założeniem tego programu było umożliwienie rodzinom wielodzietnym korzystanie na preferencyjnych warunkach z oferty miejskich obiektów sportowych i kulturalnych oraz prywatnych firm i podmiotów, które podpisały z Gminą Knurów stosowne porozumienie.

Potwierdzeniem uprawnień do korzystania z ulg i zniżek była imienna karta „Rodzina 3+” wydawana bezpłatnie. W roku 2024 wydano 443 karty dla członków rodzin. Użytkownicy kart mogli korzystać ze zniżek w obiektach miejskich oraz w 37 punktach obejmujących m.in. szkoły językowe, sklepy, lokale gastronomiczne, firmy usługowe.

5.3. Dodatki mieszkaniowe

Dodatki mieszkaniowe to świadczenia stanowiące pomoc w regulowaniu należności za lokal mieszkalny, przyznawane osobom spełniającym kryteria zapisane w Ustawie z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych tj. posiadającym tytuł do lokalu, odpowiednio niski dochód, spełniającym kryterium metrażu. Wypłata dodatków mieszkaniowych stanowi zadanie własne i w całości jest pokrywana z środków budżetu gminy. W 2024 roku ze wsparcia skorzystało 179 gospodarstw, a w poprzednim roku 206. Wydatki z budżetu miasta z tytułu wypłaty dodatków mieszkaniowych wyniosły 944 638,40 zł i były mniejsze o 121 035,22 zł w porównaniu do roku 2023.

5.4. Pomoc materialna dla uczniów

Realizacją pomocy materialnej dla uczniów o charakterze motywacyjnym za wyniki w nauce oraz osiągnięcia sportowe zajmowało się Miejskie Centrum Edukacji, które w roku 2024 przyznało 756 stypendiów (w 2023r. – 746) na kwotę 116.286 zł.

W ramach realizowanego w drodze uchwały Rady Miasta Knurów „Lokalnego programu wspierania edukacji uzdolnionych uczniów pobierających naukę na terenie Gminy Knurów”, stypendia Prezydenta Miasta Knurów otrzymało 6 uczniów (w 2023r. – 16 uczniów). Kontynuowano również Rządowy program pomocy uczniom niepełnosprawnym, z którego skorzystało 57 dzieci, otrzymując dofinansowanie do zakupu podręczników i materiałów edukacyjnych (w 2023r. – 60 uczniów).

5.5. Pomoc żywnościowa i odzieżowa

W ramach realizacji Programu Operacyjnego Pomocy Żywnościowej na lata 2021 – 2027 (POPŻ) Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD) Oddział Rejonowy Polskiego Czerwonego Krzyża w Knurowie będąc realizatorem programu zajmował się dystrybucją żywności. Karty wydawane były przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej jako instytucję potwierdzającą nabycie uprawnień.

W 2024r. wydano skierowania dla 384 osób, w tym 43 osób z Ukrainy.

Oddział Rejonowy PCK w Knurowie zajmował się również przyjmowaniem i wydawaniem odzieży osobom potrzebującym. W tym zakresie współpracując również z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Knurowie.

5.6. Karta Seniora

Na podstawie Zarządzenia Nr 521/BWP/2017 Prezydenta Miasta Knurów z dnia 12.12.2017r. z dnia 15.11.2017 r. w sprawie określenia szczegółowych zasad wydawania Ogólnopolskiej Karty Seniora – edycja lokalna w Gminie Knurów oraz warunków korzystania z uprawnień przez posiadaczy Kart, Zarządzenia Nr 365/MOPS/2021 Prezydenta Miasta Knurów z dnia 05.10.2021r., Porozumienia o Partnerstwie w ramach

Programu Gmina Przyjazna Seniorom - Ogólnopolska Karta Seniora, MOPS w Knurowie kontynuował przyjmowanie wniosków mieszkańców Knuruwa, którzy ukończyli 60 rok życia. Potwierdzeniem uprawnień do korzystania z ulg i zniżek oferowanych przez miejskie obiekty sportowe i kulturalne oraz pozostałych Partnerów na terenie całego kraju była imienna karta. W roku 2024 wydano łącznie 172 Karty Seniora.

5.7. Knurowska Koperta Życia

W 2024 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Knurowie kontynuował kampanię społeczną pn. "Koperta Życia". Kampania skierowana była do osób chorych, starszych, samotnych, niepełnosprawnych mieszkających w naszym mieście. MOPS przygotował zestaw zawierający ankietę wraz z instrukcją jej wypełnienia oraz naklejkę, którą należało przykleić na lodówkę, w której zestaw był przechowywany. W ankiecie znajdowały się pytania dotyczące stanu zdrowia, w szczególności informacje na temat przebytych chorób, zażywanych leków, kontaktu do bliskich oraz innych ważnych z medycznego punktu widzenia informacji. Ankieta miała być aktualizowana na bieżąco, po każdej zaistniałej zmianie dotyczącej jej treści. Akcja miała na celu zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców poprzez przyspieszenie wykonywania czynności ratunkowych prowadzonych przez zespoły ratownictwa medycznego.

W 2024r. nie wydano żadnego zestawu „Knurowskiej Koperty Życia”. Od początku uruchomienia kampanii tj. od 2017 roku udział w niej wzięło 831 osób.

5.8. Program „Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej”

W 2024 roku Gmina Knurów przystąpiła do Programu Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” – edycja 2024 finansowanego ze środków Funduszu Solidarnościowego. Program był skierowany do dzieci do 16 roku życia z orzeczeniem o niepełnosprawności oraz osób niepełnosprawnych w stopniu znacznym lub umiarkowanym. Wprowadzenie usługi asystenta miało zwiększyć szanse osób niepełnosprawnych na prowadzenie bardziej samodzielnego i aktywnego życia. Z usług asystenckich skorzystało 109 osób. Zatrudniono 87 asystentów, którzy zrealizowali 33.839 godzin usług. W roku ubiegłym z usług skorzystało 76 osób, było 63 asystentów, którzy wypracowali 25.324 h.

5.9. Program „Opieka Wytchnieniowa”

W roku 2024 Gmina realizowała również Program Ministerstwa „Opieka wytchnieniowa” – edycja 2024. Głównym celem Programu było wsparcie członków rodzin lub opiekunów sprawujący bezpośrednią opiekę nad dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności oraz osobami z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności lub z orzeczeniami równoważnymi. Program był realizowany w dwóch formach: dziennej i całodobowej. Z opieki w formie dziennej skorzystało 30 osób (łącznie 2.753 godzin), natomiast w formie całodobowej 25 osób (łącznie 147 dni). W 2023r. w ramach Programu skorzystało 21 osób z opieki dziennej i 17 całodobowej.

6. Placówki Wsparcia

W 2024 roku na terenie gminy Knurów funkcjonowały 3 placówki wsparcia dziennego: dwie prowadzone przez MOPS i jedna przez organizację pozarządową.

Institutionalną pomoc w opiece i wychowaniu dziecka realizowała placówka wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży prowadzona przez Zgromadzenie Sióstr Służebniczek w formie świetlicy im. Bł. Edmunda Bojanowskiego. Placówka zapewniała dzieciom pomoc w nauce, posiłek oraz organizowała czas wolny. Placówka działała do 29.02.2024 roku. Z ich usług skorzystało 28 dzieci (w roku 2023 – 52 dzieci).

MOPS w ramach Ośrodka Wsparcia prowadził punkt wydawania posiłków oraz Dzienny Dom Senior +. W 2024r. wydawane były cztery rodzaje posiłków: śniadania, obiady i kolacje dla pensjonariuszy Ośrodka Wsparcia oraz gorący posiłek dla klientów MOPS, którzy własnym staraniem nie byli w stanie go sobie zapewnić.

Dzienny Dom „Senior+” w roku 2024 realizował zadania zlecone w ramach Modułu II-go Programu Wieloletniego „Senior +” na lata na lata 2021-2025. Dom zapewnił wsparcie osobom nieaktywnym zawodowo powyżej 60 roku życia, które ze względu na wiek wymagały wsparcia i częściowej pomocy w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych. Oferta usługowa Domu obejmowała: zapewnienie Seniorom wsparcia oraz pomocy adekwatnej do potrzeb i możliwości wynikających z wieku i stanu zdrowia, zwiększenie integracji społecznej środowiska Seniorów, w tym rozwoju działań samopomocowych, zwiększenie zaangażowania Seniorów w życie społeczności lokalnej oraz promowanie aktywnego starzenia się. Miało to służyć przeciwdziałaniu marginalizacji osób starszych oraz budowaniu ich świadomości bycia aktywnym członkiem społeczności lokalnej. Założone cele były realizowane poprzez rehabilitację ruchową, zajęcia z psychologiem, terapeutą zajęciowym, pomoc socjalną, wyżywienie oraz udział w imprezach okolicznościowych. Z usług Dziennego Domu „Senior +” w 2024 r. skorzystało 35 osób, wśród których 27 uczestników to osoby z orzeczoną niepełnosprawnością w różnym stopniu, w tym również wykazujące zakłócenia czynności psychicznych.

W Ośrodku Wsparcia funkcjonował także Punkt do utrzymania higieny osobistej. Prawo do bezpłatnego skorzystania z urządzeń do utrzymania higieny osobistej mieli klienci pomocy społecznej skierowani przez pracownika socjalnego, którzy nie mają odpowiednich warunków sanitarnych w miejscu swojego zamieszkania.

7. Profilaktyka prozdrowotna

Miasto Knurów prowadzi działania związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów prozdrowotnych mieszkańców.

7.1. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (GKRPA)

Od września 2024r. GKRPA działa przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Knurowie i swoją siedzibę ma w budynku Centrum Wsparcia Inicjatyw Społecznych ul. Dworcowa 33. Wcześniej była prowadzona przez Pełnomocnika ds. Profilaktyki i Promocji Zdrowia przy Urzędzie Miasta Knurów.

Komisja w aktualnym składzie została powołana Zarządzeniem nr 398/MOPS/2024 Prezydenta Miasta Knurów z dnia 05.09.2024 r. Wydatki związane z działalnością Komisji finansowane są ze środków przeznaczonych na realizację „Gminnego Programu Profilaktyki, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałaniu Narkomanii na lata 2022 – 2025”. Komisja w związku z powierzonymi jej zadaniami w zakresie profilaktyki i

rozwiązywania problemów alkoholowych, integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu oraz czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego podejmowała działania wobec osób zgłoszonych jako nadużywające alkoholu zgodnie z przyjętą procedurą. Wniosek do komisji w tej sprawie może złożyć każdy, kto ma uzasadnione podejrzenie, że dana osoba nadużywa alkoholu i w związku z tym powoduje rozkład życia rodzinnego, demoralizację małoletnich, uchyla się od obowiązku zaspokajania potrzeb rodziny lub zakłóca spójność lub porządek publiczny (tzw. przesłanki społeczne). W okresie od stycznia do grudnia 2024 r. wszczęto postępowania w stosunku do 27 osób. W przypadku 11 osób zgłoszenie pochodziło od członków rodziny, pozostałe – Policja, Prokuratura i Zespół Interdyscyplinarny.

7.2. Punkt Konsultacyjny dla Osób Uzależnionych i Ich Rodzin

Tutejszy MOPS prowadził działalność edukacyjno – informacyjną w zakresie problemów uzależnienia. Obsługiwał osoby, które chciały zgłosić problem alkoholowy u bliskiej osoby, uzyskać pomoc dla siebie (problem współuzależnienia), jak również osoby uzależnione, które z własnej inicjatywy szukały pomocy.

Do podstawowych zadań Punktu Konsultacyjnego należało dostarczanie informacji o możliwościach podejmowania profesjonalnej terapii, motywowanie do podjęcia leczenia, udzielanie wsparcia i pomocy psychospołecznej osobom uzależnionym i ich rodzinom. Zadania Punktu Konsultacyjnego realizowane były poprzez prowadzenie indywidualnych konsultacji psychologiczno-terapeutycznych oraz grupowych zajęć edukacyjno-wspierających. W 2024r. udzielono łącznie 408 porad i odbyło się 41 spotkań grupowych.

7.3. Korpus Wsparcia Seniorów

W roku 2024 Gmina Knurów realizowała Program osłonowy „Korpus Wsparcia Seniorów” Moduł II mający na celu poprawę bezpieczeństwa osób starszych poprzez dostęp do tzw. „opieki na odległość”. Opieka na odległość gwarantowała szeroko pojęty system bieżącego monitorowania stanu zdrowia seniora dzięki wykorzystaniu nowych technologii w miejscu jego zamieszkania oraz pozwalała na natychmiastową reakcję w sytuacji zagrożenia zdrowia lub życia – zarówno spowodowanego problemami w zachowaniu funkcji życiowych, jak również w sytuacji wystąpienia incydentów w miejscu zamieszkania. Rozwiązania te pozwoliły osobom starszym czuć się bezpieczniej oraz być bardziej samodzielnymi, a w razie potrzeby szybko powiadomić bliską osobę, czy też służby ratunkowe o kryzysowej sytuacji w jakiej się znaleźli. Ilość aktywnych opasek bezpieczeństwa miesięcznie w Gminie Knurów wyniosła 60 szt. Rzeczywista ilość osób, które przystąpiły do Programu wyniosła 67 seniorów. Działania profilaktyczne wobec osób starszych, a także wsparcie seniorów w miejscu zamieszkania zostało zrealizowane przez następujące funkcje: system przywoławczy SOS – pomoc w nagłych wypadkach, zdalny monitoring podstawowych parametrów życiowych (puls, saturacja), detektor upadku, całodobowy nadzór ratowników medycznych, lokalizacja GPS poza domem. Telekopia pozwoliła na wzmocnienie systemu opieki środowiskowej świadczonej w miejscu zamieszkania seniora oraz na wydłużenie okresu samodzielności osoby starszej we własnym domu oraz przyczyniła się do wsparcia Gminy Knurów w zapewnieniu usług na rzecz seniorów.

7.4. Pomoc psychologiczna, psychoterapeutyczna oraz terapia środowiskowa dla dzieci i młodzieży

W Centrum Wsparcia Inicjatyw Społecznych działającym przy MOPS Knurów prowadzona była diagnoza i terapia psychologiczna dla dzieci i młodzieży na mocy porozumienia zawartego z Centrum Rehabilis Sp.z o.o. w ramach Narodowego Funduszu Zdrowia. Spotkania indywidualne odbywały się cyklicznie. W 2024 roku przyjęto 25 pacjentów.

8. Organizacja czasu wolnego dla dzieci i młodzieży

W 2024 r. zajęcia pozalekcyjne dla dzieci i młodzieży były prowadzone przez:

- a) Zespół Placówek Oświatowych poprzez Miejską Szkołę Podstawową Nr 9 oraz Miejskie Ognisko Pracy Pozaszkolnej, gdzie działało 19 kół zainteresowań, m.in. sportowe, muzyczne, plastyczne, informatyczne, historyczne. Z zajęć skorzystało łącznie 306 uczniów (w 2023r. działało 12 kół). Zorganizowano wycieczki krajoznawczo-turystyczne dla 275 uczniów w pierwszym półroczu i 163 w drugim. W czasie ferii zimowych zorganizowano zimowisko dla 50 dzieci ze szkół podstawowych a w ramach wakacji 2 kolonie dla 100 dzieci;
- b) Centrum Kultury:
  - Klub Kultury Lokalnej SZTUKATERIA organizował: zajęcia taneczne, wakacyjne warsztaty artystyczne, świąteczne spotkania warsztatowe;
  - Centrum Kultury ART. CK – wystawy, wieczorki taneczne, teatr, spotkania dla dzieci itd.;
  - Dom Kultury w Szczygłowicach prowadził zajęcia plastyczne, taneczne, muzyczne, zajęcia kreatywne, naukę gry na instrumentach, naukę języka angielskiego, studio piosenki i musicalu;
  - Biblioteka Główna i jej 4 filie;
  - Kino Scena Kultura;
- c) MOSiR prowadził działalność sportowo-rekreacyjną, m.in. organizacja turniejów piłki nożnej dzieci i młodzieży, piłki siatkowej dziewcząt i chłopców, współpraca z klubami sportowymi, baseny, kąpielisko, siłownie zewnętrzne;
- d) Ośrodek Kuratorski prowadził działalność profilaktyczną, opiekuńczo-wychowawczą i resocjalizacyjno-terapeutyczną, organizowano zajęcia komputerowe, plastyczno-techniczne, profilaktykę uzależnień alkoholowych, narkotykowych, przemocy oraz imprezy okolicznościowe;
- e) Oddział Rejonowy Polskiego Czerwonego Krzyża zorganizował półkolonie dla 50 dzieci w miesiącach wakacyjnych, zapewniając w ten sposób aktywne spędzanie czasu i rozwijanie zainteresowań (w roku ubiegłym dla 75);
- f) Placówka wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży im. bł. Edmunda Bojanowskiego prowadzona przez Zgromadzenie Sióstr Służebniczek NMP zapewniała dzieciom opiekę i wychowanie, pomoc w nauce, posiłek oraz organizowała czas wolny. Placówka działała do 29.02.2024 roku. Z ich usług skorzystało 28 dzieci (w roku 2023 – 52 dzieci);
- g) Kluby osiedlowe: oferta 3 klubów spółdzielczych, w których były organizowane spotkania i imprezy we współpracy z organizacjami pozarządowymi, działały „siłownie pod chmurką”.

9. Lokalny system wsparcia rodziny

Na terenie Gminy Knurów działają różne instytucje i organizacje, których celem jest wsparcie i pomoc rodzinie w polepszeniu jej funkcjonowania, poprawie statusu społecznego czy wzmocnienie w sytuacjach kryzysowych.

Wykaz instytucji i organizacji wspierających rodziny wraz z rodzajem udzielonego wsparcia:

- a) Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna – w 2024 roku przebadła 1302 dzieci skierowanych do poradni na diagnozę psychologiczną, pedagogiczną, logopedyczną (w 2023r. było 903 osób). Poradnia przeprowadziła 309 terapii, udzieliła również 47 porad i 330 konsultacji;
- b) Oddział Rejonowy PCK – w roku 2024 zorganizował Wigilię Plenerową wspólnie z Ośrodkiem Wsparcia MOPS Knurów, z której skorzystało około 400 osób (w 2023 roku było 350), udzielił pomocy rzeczowej 250 osobom starszym i 45 osobom niepełnosprawnym (w 2023r. przekazał 240 paczek), zorganizował rehabilitację dla 4 osób chorych na SM (2023r. – 4), terapię dla 2 osób niewidomych, niedowidzących, terapię SI dla 22 dzieci autystycznych i z problemami neurologicznymi (2023r. – 33). Oddział zajmował się wydawaniem odzieży używanej prowadząc magazyn. Realizowany był program pomocy żywnościowej dla najuboższych osób i rodzin – FEAD, z którego skorzystały w 2024r. 384 osoby (w 2023r. – 320);
- c) Poradnia Zdrowia Psychicznego II w Knurowie z Punktem Zgłoszeniowo-Koordynacyjnym przy ulicy 1 Maja 51A udzielała porad psychoterapeutycznych w ramach zawartej umowy z Narodowym Funduszem Zdrowia.
Z pomocy mogły korzystać osoby pełnoletnie cierpiące na zaburzenia psychiczne, jak również członkowie rodzin;
- d) Stowarzyszenie św. Rity prowadziło działalność na rzecz społeczności lokalnej m. in. osób starszych, niepełnosprawnych, dzieci i osób w trudnej sytuacji, z zakresu ochrony zdrowia, promowania zdrowego stylu życia, udzielania wsparcia duchowego potrzebującym, organizowania i koordynowania inicjatyw na rzecz rozwoju społecznego, kulturalnego, turystycznego społeczności lokalnej oraz prowadziło działalność charytatywną;
- e) Klub Abstynentów „Siódemka” w ramach zawartej umowy realizował zadanie „Praca profilaktyczno – rehabilitacyjna wśród osób uzależnionych od alkoholu, współuzależnionych ich rodzin”. Działania skupione były na propagowaniu zdrowego, trzeźwego stylu życia, przekazywanie wiedzy na temat metod i sposobów rozwiązywania problemów związanych z uzależnieniem, udzielanie pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej. W ramach zadań prowadzony był telefon interwencyjny, zorganizowane zostały imprezy integracyjne, w tym: zloty abstynenckie, festiwale twórczości abstynenckiej;
- f) Stowarzyszenie Pomocy „Arka Noego” oferowało dla osób eksperymentujących ze środkami odurzającymi możliwość skorzystania ze specjalistycznych porad terapeutycznych w ramach spotkań indywidualnych;
- g) Stowarzyszenie Rodzin i Przyjaciół Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną świadczyło kompleksową pomoc osobom z niepełnosprawnościami oraz ich rodzinom;
- h) Stowarzyszenie Centrum Terapii Dziecięcej Tęcza świadczyło pomoc terapeutyczną dzieciom i młodzieży w związku z deficytami w zakresie terapii integracji sensorycznej i terapii ręki, zaburzeniami rozwojowymi wywołanymi alkoholem, nikotyną lub narkotykami w okresie życia płodowego;

- i) Fundacja Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej - Promyczek udzielała pomocy osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom w zakresie rehabilitacji ruchowej, pedagogicznej, psychologicznej, logopedycznej, poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego, prawnego oraz medycznego.

10. Adresaci Programu

Odbiorcami Gminnego Programu Wspierania Rodziny są:

1. Rodziny, ze szczególnym uwzględnieniem rodzin z trudnościami w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, rodziny wielodzietne, samotnie wychowujące dzieci, a także rodziny z dziećmi o specjalnych potrzebach edukacyjnych lub zdrowotnych;
2. Rodziny zagrożone wykluczeniem społecznym, w tym osoby i rodziny dotknięte ubóstwem, uzależnieniami, przemocą domową lub innymi dysfunkcjami;
3. Dzieci i młodzież szczególnie wymagające wsparcia i pomocy;

11. Realizatorzy Programu

Realizatorem programu będzie Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Knurowie. Natomiast partnerami wszystkie instytucje zawodowo zajmujące się wspieraniem i pomocą rodzinom z terenu Gminy Knurów.

12. Źródła finansowania

Program będzie finansowany ze środków budżetu Gminy, dotacji oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.

13. Cele programu

Cel główny

Celem głównym programu jest rozwijanie systemu wsparcia dla rodzin, sprzyjającego prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb rodzin przeżywających trudności w realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Cele szczegółowe

1. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb dzieci i rodzin
2. Wsparcie rodzin w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych
3. Zapobieganie sytuacjom kryzysowym poprzez podejmowanie działań interdyscyplinarnych
4. Budowanie lokalnego systemu wsparcia na rzecz rodziny

LP	KIERUNKI DZIAŁANIA	WSKAŹNIKI
Cel szczegółowy 1. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb dzieci i rodzin		
1	Zapewnienie pomocy materialnej rodzinom w trudnej sytuacji socjalno-bytowej	<p>1.Liczba rodzin objętych pomocą finansową MOPS w formie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zasiłek stały • Zasiłek okresowy • Zasiłek celowy • Zasiłki rodzinne z dodatkami • Zasiłek pielęgnacyjny • Świadczenie pielęgnacyjne • Świadczenie rodzicielskie • Specjalny zasiłek opiekuńczy • Świadczenie z Funduszu Alimentacyjnego • Świadczenie „Za życiem” <p>2.Liczba rodzin pobierających dodatek mieszkaniowy</p> <p>3.Liczba wydanych Kart Dużej Rodziny</p> <p>4.Liczba wydanych Knurowskich Kopert Życia</p>
2	Zapewnienie posiłku dzieciom i młodzieży oraz osobom dorosłym dotkniętym trudną sytuacją bytową	<p>1.Liczba osób objętych programem „Posiłek w szkole i w domu” ogółem, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Liczba dzieci w wieku do rozpoczęcia nauki w szkole podstawowej • liczba młodzieży do ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej <p>2. Liczba osób otrzymujących świadczenie pieniężne – zasiłek celowy na zakup posiłku lub żywności</p> <p>3. Liczba osób korzystających z Programu FEAD POPŻ</p>
2	Objęcie dzieci i młodzieży pomocą w formie stypendiów i wyprawek szkolnych	<p>1.Liczba przyznanych stypendiów szkolnych</p> <p>2.Liczba dzieci i młodzieży, którym przyznano stypendium za wyniki w nauce oraz osiągnięcia sportowe</p>
3	Umożliwienie dzieciom i młodzieży z rodzin dotkniętych trudną sytuacją materialną uczestnictwa w zorganizowanych formach spędzania czasu wolnego	<p>1.Liczba dzieci i młodzieży korzystających z kolonii i półkolonii</p> <p>2.Liczba placówek wsparcia dziennego</p> <p>3.Liczba dzieci i młodzieży korzystających z</p>

	placówek wsparcia dziennego
Efekty: Poprawa sytuacji materialno-bytowej dzieci i rodzin	

LP	KIERUNKI DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI
<i>Cel szczegółowy 2. Wsparcie rodzin w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych</i>		
1	Prowadzenie pracy środowiskowej z wykorzystaniem zasobów rodziny i środowiska lokalnego	1.Liczba rodzin objętych pracą socjalną 2.Liczba rodzin z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi korzystająca z pomocy pracownika socjalnego
2	Zapewnienie rodzinom pomocy i wsparcia w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych	1.Liczba asystentów rodziny 2.Liczba rodzin korzystających ze wsparcia asystenta rodziny 3.Liczba rodzin, którym Sąd nakazał współpracę z asystentem rodziny 4.Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w ramach ustawy o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”
3.	Zapewnienie dostępności do specjalistycznego poradnictwa osobom i rodzinom przeżywającym trudności	1.Liczba dzieci i rodzin korzystają z poradnictwa specjalistycznego 2.Liczba rodzin korzystających z Treningów Umiejętności Rodzicielskich 3.Liczba rodzin korzystająca z usług Punktu Interwencji Kryzysowej 4. Liczba dzieci i rodzin korzystających z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej oraz zakres wsparcia
4.	Praca z rodzicem biologicznym na rzecz dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej	1. Liczba rodzin biologicznych pozostających we współpracy z pracownikiem socjalnym 2. Liczba rodzin biologicznych współpracujących z asystentem rodziny 3. Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych 4. Liczba dzieci umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej 5. Liczba dzieci, które powróciły z pieczy zastępczej do rodziny biologicznej
Efekty: Poprawa funkcjonowania rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi i przywrócenie im zdolności do prawidłowego wypełniania obowiązków rodzicielskich		

LP	KIERUNKI DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI
Cel szczegółowy 3. Zapobieganie sytuacjom kryzysowym poprzez podejmowanie działań interdyscyplinarnych		
1	Rozwijanie współpracy interdyscyplinarnej na rzecz rozwiązywania problemów w rodzinie	1.Liczba posiedzeń zespołu interdyscyplinarnego 2.Liczba odbytych spotkań grup diagnostyczno-pomocowych 3.Liczba założonych Niebieskich Kart
2	Podejmowanie działań z zakresu rozwiązywania problemów uzależnień w rodzinie	1. Liczba zgłoszeń do GKRPA 2. Liczba osób wobec, których wszczęto postępowanie 3. Liczba porad udzielonych w Punkcie Konsultacyjnym dla Osób Uzależnionych 4. Liczba spotkań grupowych dla osób uzależnionych
Efekt: Kompleksowe wsparcie rodziny pozostającej w sytuacji kryzysowej poprzez realizację działań interdyscyplinarnych		

LP	KIERUNKI DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI
Cel szczegółowy 4. Budowanie lokalnego systemu wsparcia na rzecz rodziny		
1	Podejmowanie współpracy z instytucjami, organizacjami i partnerami lokalnymi zajmującymi się działalnością na rzecz rodziny	1. Wykaz instytucji, organizacji wspierających rodziny 2. Liczba dzieci, rodzin objętych ich wsparciem
2	Upowszechnianie informacji o instytucjach, organizacjach świadczących pomoc na rzecz dziecka i rodziny	1. Liczba podejmowanych działań 2. Rodzaj i forma realizowanych działań
Efekt: Utworzenie sieci wsparcia lokalnego oraz podniesienie świadomości społecznej na temat form wsparcia dla rodzin przeżywających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.		

14. Monitoring i ewaluacja realizacji Programu

Monitoring realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2026-2028 dla Gminy Knurów będzie opierał się przede wszystkim na gromadzeniu i analizowaniu danych będących w posiadaniu Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Knurowie jako koordynatora Programu. Dodatkowo pozyskiwane będą

informacje od innych instytucji i podmiotów w zakresie wskazanym w Programie. Materiał zebrany w ramach monitoringu będzie poddany analizie, posłuży do wyciągnięcia wniosków i dokonania ewaluacji Programu. Produktem ewaluacji i monitoringu będzie sporządzane do 31 marca każdego roku sprawozdanie przygotowywane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Knurowie jako koordynatora Programu

15. Podsumowanie

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2026-2028 dla Gminy Knurów zakłada stworzenie optymalnych warunków dla poprawy jakości życia rodzin z dziećmi.

Wsparcie rodzin będzie miało charakter profilaktyczny, dający możliwość samodzielnego zmierzenia się z własnymi problemami.

Niezbędne do tego jest systematyczne podnoszenie świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków dysfunkcji. Natomiast promowanie rodzinnego stylu życia zwiększy szanse na prawidłowe funkcjonowanie w środowisku oraz wykorzystywanie własnych zasobów i umiejętności.

Zwiększeniu efektywności Programu ma służyć aktywne włączenie się podmiotów i instytucji mających bezpośrednią styczność z rodziną i dzieckiem w celu polepszenia ich sytuacji, ograniczenia dysfunkcji, zminimalizowania negatywnych zachowań oraz stworzenia skutecznego systemu wsparcia dla rodziny i dziecka

Spis tabel

Tabela 1. Typy rodzin objętych pomocą w formie zasiłków i pracy socjalnej

Tabela 2. Powody udzielania pomocy

Tabela 3. Rodzaje świadczeń, z których korzystały rodziny w 2024 roku

Tabela 4. Świadczenia rodzinne

Tabela 5. Koszt pobytu dzieci w pieczy

Tabela 6. Działania w ramach Niebieskiej Karty

Spis wykresów

Wykres 1. Świadczenia pieniężne wypłacane w ramach pomocy społecznej

Wykres 2. Pomoc państwa w zakresie dożywiania

Wykres 3. Liczba dzieci w pieczy zastępczej, których pobyt w 2024 r. współfinansowała gmina